

Openingstoespraak Kie Ellens, curator en schrijver

Ingrid, dank voor de uitnodiging, Frans, dank voor het werk.

Okay, 32 jaar geleden, in 1986 had Frans een duotentoonstelling in Pictura in Groningen. Ik heb me goed voorbereid. Het kost hem weinig moeite die tentoonstelling zich helder voor de geest te halen. Die duotentoonstelling had Frans met mij.

Toen ik hem onlangs tegenkwam in Park, hier in Tilburg, was zijn tweede zin: ‘Wil je mijn tentoonstelling openen?’ Was hij zó blij mij te zien?

Kunst vraagt je om de realiteit te definiëren, wat is echt, wat is onze realiteit.

Kunst is een beeld van menselijk bewustzijn.

Kunstgeschiedenis, werk, schilderijen, kunnen vanuit twee posities in de wereld gekomen zijn. Werk dat bij kaarslicht bekeken moet worden of werk dat met zonlicht bekeken dient te worden. Tegenwoordig wordt veel werk gemaakt om met kunstlicht bekeken te worden.

In deze traditie moet het werk van Frans in zonlicht bekeken worden.

De titel van deze tentoonstelling, *Sunrise*, hielp me dat te zien.

Frans weet altijd het begin maar nooit het eind. Mijn woord daarvoor is ‘open’.

Frans maakt het werk om te leren en laat ons meegenieten.

Een kunstwerk moet rekening houden met het zichtbare en het onzichtbare.

Ik was pasgeleden in het Metropolitan in New York. Twee kamers uit Pompeï hebben een nieuwe plaats gekregen, zijn opnieuw geïnstalleerd. Eén van de kamers laat de zoektocht naar een blauw zien, dat als je ernaar kijkt je gelijk zo laat voelen alsof je buiten bent. Daar waar zij het liefst waren. De kleur blauw schreeuwde heel zacht: “buiten, vrij”.

Sunrise. Als je een zonsopkomst of voor wat het waard is een zonsondergang fotografisch naschildert is het resultaat: kitsch.

Een kunstwerk moet rekening houden met het zichtbare en het onzichtbare.

We raken hier het verschil tussen kijken en zien aan. Synthese of analyse. De Grieken hebben hiervoor het woord Eidos gevonden, het samenkomen van denken en zien.

Deze zonsondergang laat zien dat de weg van de copy niet naar die ervaring van realiteit leidt.

Matisse bewonderde Gauguin zo erg dat hij naar Tahiti reisde om het licht waarin Gauguin schilderde te kunnen ervaren. Gauguin was open voor dat licht, hij ‘zag’ het. En door zijn werk Matisse ook. Die openheid is dezelfde die ik hoop dat Frans in 1986 in mijn werk zag. Ik was vier jaar afgestudeerd en stopte in mijn beelden heel verschillende dingen bij elkaar. Mijn docenten, ik deed het op de academie ook al, hadden er zo hun twijfels bij. Ik dacht alleen maar, als ik op straat een VW-kever geparkeerd zie naast een lantarenpaal en op de stoep een winkelwagentje vind niemand dat vreemd, “Waarom in mijn werk dan wel”, dacht ik.

Dat was ook te zien in onze duotentoonstelling van 32 jaar geleden. Het zijn precies deze dingen die Frans nog steeds tegenkomt. Daarom vroeg hij mij voor vandaag.

Als Frans naar Portugal gaat weet hij nog niet wat hij zoekt. Het is de openheid die niet categoriseert of oordeelt die ons ‘een ervaring van werkelijkheid’ geeft.

De openheid die het mogelijk maakt oud werk naast nieuw werk te zetten zonder een

klassieke 'ontwikkeling te voelen', de openheid die het mogelijk maakt om het verschil tussen figuratie en abstractie op te heffen. Ze zijn, ze delen, dezelfde realiteit.

Mijn overhemd en het werk van Frans proberen beide jullie deze ervaring van werkelijkheid te geven. Kijk rond en beslis wie voor jou als winnaar uit de bus komt.

O, nee, vergeet dit laatste en geniet van het werk van Frans, Sunrise, de zon komt op.
Dank.

LS

Het overhemd dat ik droeg liet een print van hout, van finer zien, een houten overhemd dus.

Kie Ellens, 6 mei 2018

Bij de opening van Frans Franssens tentoonstelling Sunrise in Luycks Gallery in Tilburg